

Список використаних джерел

1. Рожелюк В.М. Організація бухгалтерського обліку діяльності переробних підприємств: монографія – К.: ННЦ ІАЕ, 2013. – 488с.
2. Рожелюк В. М. Концептуальні основи обліково-аналітичного забезпечення системи менеджменту підприємства / В. М. Рожелюк, П. Н. Денчук // Сталий розвиток економіки: Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2013. – № 1 (18). – С. 270-274.
3. Rozheiyuk V. The accounting profession: history and modernity / V. Rozheiyuk, P. Denchuk // Contemporary Economy Electronic Scientific Journal, 2017. Vol. 8 Issue 4. – P. 109-119.
4. Хаблюк, О. Визначення критеріїв оцінки безпеки та ефективності роботи підприємств [Текст] / О. Хаблюк, С. Яцишин // Система контролю в умовах глобалізації : закономірності та протиріччя : зб. тез доп. наук.-практ. конф. / ред. кол. : Я. Д. Крупка, М. С. Пушкар, С. І. Шкарабан [та ін.] ; відп. за вип. М. С. Пушкар. - Тернопіль : ТНЕУ, 2010. - С. 207-212. Режим доступу <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/10668>

Хом'яков Ю. М.

студент

Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна

СУТНІСТЬ КАТЕГОРІЇ ЯКОСТІ В АУДИТОРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

В людському суспільстві, особливо і прогресивні часи його розвитку на певному історичному етапі актуалізується виокремлена в Арістотелівській логіці категорія якості. У філософському понятійному трактуванні – це побічна обставина, яка характеризує змістовність, форми та здатності речі. При цьому оцінка, яка здійснюється для виявлення якості – зовнішня. Вона полягає у встановленні гатунку, характеристик чи інших особливостей досліджуваної речі. У випадку дослідження якості аудиторської діяльності цю категорію необхідно узгодити з її результатом – наданою послугою. Стаття 3 Закону України «Про аудиторську діяльність» містить таке визначення: «Аудиторська діяльність – підприємницька діяльність, яка включає в себе організаційне і методичне забезпечення аудиту, практичне виконання аудиторських перевірок (аудит) та надання інших аудиторських послуг» [2].

В останні роки і в структурі, і в складі, і в обсязі надання аудиторських послуг відбуваються постійні зміни. Поясненням цього служить не тільки зміна запитів на аудиторську діяльність, а державне регулювання аудиту, його стандартизація, приведення до міжнародних вимог тощо. Вичерпну інформацію про кількість суб'єктів, результати аудиторської діяльності, якість наданих послуг та інші дані можна отримати з офіційного сайту Аудиторської палати України (АПУ). Наприклад, там вказується на те, що у 2016 році з Реєстру аудиторських фірм та аудиторів виключено 136 суб'єктів, натомість кількість включених до цього реєстру склала 37. Тобто загальна кількість аудиторських фірм в цьому році зменшилась в цілому на 8,9 відсотка (або 1107 суб'єктів, тоді як цей показник у 2015 році склав 1008). Таким чином на 1 січня 2017 року кількість суб'єктів аудиторської діяльності складала 1107. Попри це, надання аудиторських послуг за обсягом не зменшилося, а зросло в 2016 році, порівняно з попереднім 2015-м на 12 відсотків. Так, в 2015 р. показник обсягів надання послуг аудиту склав 1761,2 млн. грн., а в 2016 р. – 1973,1 млн. грн., в т.ч.: завдання з надання впевненості – 42,9%; супутні послуги – 6,4%; інші професійні послуги – 50,6%; організаційне й методичне забезпечення аудиту – 0,1%. Найпоширенішим напрямком роботи аудиторів є обов'язковий аудит фінансової звітності. При цьому відбулося

також збільшення на 19,7% (з 1644,5 тис. грн. у 2015 році до 1969,2 тис. грн. у 2016 році) середнього доходу на одного суб'єкта аудиторської діяльності [1].

За регіонами першість у наданні аудиторських послуг займає Київ і Київська область: 2016 р. – 1634,5 млн. грн. (82,8 відсотки від загальної суми послуг по Україні в цілому). На інші регіони України припадає решта 17,2 відсотка наданих у 2016 році аудиторських послуг, що в сумі склало 338,6 млн. грн. У Тернопільській області було надано аудиторських послуг на 3,048 млн. грн., в Львівській – на 40,79 млн. грн. В багатьох областях показники фактичного обсягу наданих послуг складають менше 1% від загального обсягу наданих послуг [1]. На тлі зменшення кількості аудиторських фірм і збільшення обсягів аудиторських послуг гостро постає проблема забезпечення їх якості. В світовій практиці це проявляється здебільшого тим, наскільки результати перевірки наведені в аудиторському висновку відповідають дійсному (реальному) стану підприємства, в якому проводився незалежний аудит. В Україні проблема якості аудиторської діяльності, яку в багатьох публікаціях ототожнюють з якістю надання аудиторських послуг, або якістю аудиту, стоїть особливо гостро. Це пов'язано з низкою чинників, а саме суперечностями інтересів власника, керівництва підприємства, державними інституціями, інвесторами, кредиторами. Особливо загострюється ця проблема з огляду на те, що в Україні рівень розвитку фінансового ринку є низьким, стан наявної інформації ненадежний, контроль за цими питаннями недостатній. Крім цього, є висока залежність аудиторів від оплати їхніх послуг замовниками. Це має вплив на підготовку та результати аудиторського висновку. Проте для належного встановлення засад надання якісних аудиторських послуг і аудиторської діяльності найперше необхідно належним чином розтлумачити поняття якості аудиторської діяльності, аудиту тощо. В науковій літературі, що висвітлює питання аудиту немає єдиної думки щодо ідентифікації цих понять. Часто вони вживаються одночасно, як синоніми, але в багатьох випадках різняться. Слід зауважити, що в науковій та спеціальній літературі, а також чинних нормативно-правових актах відсутня чітка позиція щодо визначення поняття «якості аудиторської діяльності». За аналогією з поданими на рис. 1.2 означеннями та з урахуванням означення аудиторської діяльності, поданого в Законі України «Про аудиторську діяльність», можна стверджувати, що *якість аудиторської діяльності слід ідентифікувати як стан дотримання чинних нормативно-правових актів при здійсненні організаційного, методичного забезпечення аудиту, практичного виконання аудиторських перевірок (аудиту) і наданні інших аудиторських послуг, які відносяться до каденції такої підприємницької діяльності*. Такий підхід до розуміння сутності категорії «якість» у питаннях провадження аудиторської діяльності повністю охоплює весь процес діяльності, а також не суперечить трактуванню суміжних понять (наприклад, якість аудиторських послуг тощо).

Важливою умовою забезпечення високої якості аудиторської діяльності найперше є досконала законодавча база. Однозначність та послідовність у розгляді понять, процедур, прийомів, способів, методиці та організації надання аудиторських, а також інших послуг, здійснюваних суб'єктами аудиторської діяльності, стандартизація й уніфікація – важливі засади якісної підприємницької діяльності в цій сфері. Не менш важливою умовою якості аудиторської діяльності є встановлення адекватного рівня відповідальності за її результати. Тому на законодавчому рівні варто чітко підходити до цього питання. Забезпечення підвищення відповідальності аудиторів і аудиторських фірм – матиме суттєвий вплив на якість їх роботи. Суттєве значення в питанні впливу на якість аудиторської діяльності має правильний підбір кадрів. Високопрофесійні аудитори – фахівці володіють нормативно правовою базою, знають свої повноваження та зазвичай дотримуються аудиторської етики. У зв'язку з цим така ділянка організаційної роботи, як підбір кадрів повинна виконуватися ретельно. В цьому контексті фахові якості має проявити як керівник аудиторської фірми, так

і її кадровик (якщо така посада присутня в конкретній фірмі). Можна скористатися послугами професійних рекрутерів, котрі володіють і специфічним набором прийомів, і тестів, і досвідом підбору персоналу. Як свідчать офіційні дані, подані у Звіті Аудиторської палати, починаючи від 2013 року простежується чітка негативна динаміка кількості аудиторів від 2993 чол. до 2046 чол. у 2016 р. або 2612 (за прогнозними даними) у 2017-му [3]. Зменшення кількості аудиторів певним чином підвищує ризики в питаннях пошуку професіоналів, але звіти АПУ засвідчують незначний вплив цього фактора на якість аудиторської діяльності. Загалом варто визнати, що в останні роки значно зріс інтерес до питання якості в аудиті, з'явилося багато публікацій за цим напрямом, прийнято низку нормативно-правових актів (уведення деяких з яких заплановано у 2018 році), в тому числі щодо використання стандартів (в т.ч. міжнародних) у цій галузі тощо.

Список використаних джерел

1. Обсяги аудиторських послуг зростають [Електронний ресурс] : аналітичний огляд // FinPost. – Режим доступу: <https://finpost.com.ua/news/4716>
2. Про аудиторську діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 22.04.1993 р. № 3125-ХІІ (в редакції від 06.12.2018 р.). – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>
3. Узагальнена інформація про стан аудиторської діяльності в Україні у 2016 році [Електронний ресурс]: Звіт АПУ до Кабінету міністрів України / Офіційний сайт АПУ. 2017 р. – Режим доступу: <http://www.apu.com.ua/1064-zvit-do-kmu-2016>.
4. Каплун О. Контроль якості проведення аудиту ефективності / О. Каплун, С. Яцишин // Наукові записки. – 2006 – Випуск 15. – С. 282-284. Режим доступу : <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/16473>
5. Лучко М. Р. Окремі питання аудиту в консолідованих групах підприємств / Лучко М. Р. // Сучасні тенденції розвитку обліку, оподаткування, аналізу і аудиту [Електронний ресурс] : зб. матеріалів Міжнар. наук. інтернет-конф., 17 листоп. 2017 р., м. Київ / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана», облік.-екон. ф-т ; редкол.: М. І. Бондар [та ін.]. – Електрон. текст. дані. – Київ : КНЕУ, 2017. – С. 167–168. Режим доступу : <http://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/23399>